

- 3) Marhovšević Huseina Abid 7/52+1/40
 4) Marhovševića Huseina Hasan 7/52+7/624
 5) Šabić umr. Hamida Avdo 35/2808
 6) Šabić rod. Kadić Arifa 7/1872
 :
 :
 30) Pekmezić Bege Sevda 343,841.683
 28.483,616.000

Sada kako geometar, koji naide na ovakvo stanje stvari može prići nekom stručnom poslovanju a da se prethodno dobro ne upozna sa svim onim momentima, koji su stvorili to stanje. Geometar ne sme shvatiti da je samo tehničko lice, koji ima jedino da utvrđuje opseg, veličinu svojine i da ga se ništa ne tiče vid prava u tom opsegu. Naprotiv on mora da ude čak i u detalj pravne strane stvari i da kroz nju ude u psihi individue, jer će jedino na taj način svaku stvar postaviti na svoje mesto i izbeći sve neprijatnosti, koje mu laicizam može da pribavi. Jedno od — koliko važnijih toliko i složenijih pravnih pitanja, koja se nameću geometru, jeste (ovde ukratko izloženo) šerijatsko nasledno pravo, koje ima svoju prošlost, interesantnu sadašnjost te i budućnost, koja se očituje u životu, postojanju jednog velikog dela našeg naroda.

O NESAGLASNOSTI KATASTRA, ZEMLJ. KNJIGA I FAKTIČNOG STANJA

Povodom ranijih članaka o ovoj temi razvila se opširnija rasprava, te ovde donosimo mišljenja kolege Džinića i Hodžića.

Muradif Džinić
k. geometar

Pročitavši izlaganja kolega Ejuba Hodžića i Stevana Vukovojca u zadnjim brojevima glasnika, našao sam za potrebno osvrnuti se na njih i iznijeti svoje mišljenje po gornjem pitanju. Tim prije što mi je kao nasledniku kol. Vukovojca na upravi, u kojoj je on oprobao svoj metod, o kojem piše (i koji je, kako sam kaže, predložio i Ministarstvu), vrlo dobro poznat taj način sređivanja kat. operata. Šta više, meni je poznato i ono, što kol. Vukovojcu nije toliko poznato o njegovom metodu, a to su rezultati toga rada, obzirom na izvršeno zaduženje zemljarinom, kao i daljnje provođenje promjena u tom operatu.

Tema je suviše opširna, a da bi se sve moglo izložiti u jednom članku, ali pošto se već evo otvori, kao neka anketa preko našeg Glasnika o tome pitanju, biće mislim korisno, da se čuju razna mišljenja, stvorena na temelju iskustva i studiranja tog pitanja, iz kojih će se moći stvoriti jasna slika sa-

dašnjeg stanja, kao i izvući zaključak za najbolje i najcelishodnije rešenje.

Pretpostavljajući, da su svi, pročitali članke kolega Hodžića i Vukovojca, ja se neću zadržavati na njihovim izlaganjima, nego ću samo iznijeti svoje mišljenje u vezi sa njihovim izlaganjima i predlozima.

Kol. Vukovojac veli, da se ne slaže sa predlogom kol. Hodžića, što je sasvim razumljivo, jer su njihovi predlozi sasvim različiti, naravno sa istim konačnim ciljem. Dok Hodžić predlaže prvo saglasnost katastra sa zemlj. knjigom a onda povremeno putem terenskog izvidanja i premeravanja, saglasnost i sa fakt. stanjem, dotle je Vukovojac za dovodenje u saglasnost katastra sa fakt. stanjem najbržim putem, izlaganjem bez premeravanja, a tek posle javljanje tih promjena Zemlj. knjižnom uredu, da bi ih isti proveo, ako mu je moguće.

Poznavaoci stanja Kat. operata naročito u Bosni i Hercegovini, znaju kakvo je to stanje, a i drugi su iz spomenutih članaka mogli donekle dobiti sliku toga stanja. Isto tako je svima jasno da to posjedovno stanje može definitivno i čestito srediti samo novi premer, koji će svakako, prema izjavama mjerodavnih faktora, početi i u ovim krajevima. Kad će novi premjer doći i kakvim će tempom ići zavisi od finansijskih mogućnosti države, a znamo iz prakse, kako će samo tehničko izvođenje novog premjera dugo trajati.

Predlog kol. Hodžića ide za temeljnim i legalnim dovodenjem u saglasnost katastra, zemlj. knjige i fakt. stanja i rezultirao bi, kad bi se mogao provesti, u najboljem slučaju, sa sprečavanjem daljnjeg odstupanja i nesaglasnosti, a tek u nedoglednom vremenskom periodu sa definitivnim sredenjem toga stanja. Ali obzirom na sadašnje stanje zemlj. knjiga, zakonodavstvo, koje važi za njih, nedovoljan broj osoblja i u Kat. upravama i u Zemlj. knjiž. uredima, kao i okolnost, da ta dva nadleštva spadaju raznim resorima, provedba sređivanja po predlogu kol. Hodžića komplicirana je do nemogućnosti.

Obzirom na aktuelnost i važnost toga pitanja, novi premjer se nebi smio čekati sa ovakvim stanjem, nego pribjeći nekom privremenom rešenju, koje bi trajalo samo do novog premjera i koje bi bilo najprostije i najjeftinije izvodljivo. O dovodenju u apsolutnu saglasnost katastra i zemlj. knjiga, pri navedenim okolnostima ne može biti govora. Ostaje dakle dovodenje u saglasnost kat. operata sa fakt. stanjem, koje bi rezultiralo pravednim zaduženjem zemljarine. Predlog kol. Vukovojca i njegova već oprobana metoda baš i ide za tim. Kol. Vukovojac u svojim člancima iznio je samo u glavnim crtama svoju metodu, osim samog tehničkog izvođenja, koje je obećao u sledećim člancima opisati.

Međutim, pošto je, kako rekoh, meni vrlo dobro poznata cjela njegova metoda, hoću izneti svoje mišljenje o njoj:

U sporazumu sa opštinama i na njihov trošak, povereno je nekoliko mladih službenika, da na osnovu prepisa posjedovnih listova, koje je opština poručila za cjelu kat. opštinu, izvrše izlaganje sviju parcela po uputstvu, koje im je prethodno dao g. Vukovojac. Podatke toga izlaganja stavljali su na posebne tabake uz svaki posjedovni list, na osnovu kojih je posle sastavljan novi azbučni registar i novi raspored zemljarine. — Po mome skromnom mišljenju, ideja kol. Vukovojca je vrlo dobra i potpuno celishodna. Sa samim izvođenjem njezinim, ja se nebih mogao potpuno složiti. Osnovna je greška bila, što su za tako delikatan i odgovoran posao angažovani ljudi niže naobrazbe i nedovoljnih kvalifikacija. Najodgovorniji posao vršila su sasvim neodgovorna lica, a kol. Vukovojcu naravno nije bilo moguće kontrolisati ih na terenu i detaljno upućivati. Većini njih je bilo glavno pretresti što više posjedovnih listova, za čiji broj je bio vezan i njihov honorar, te su često i ne vidjevši stranke unosili tražene podatke prema idealnim djelovima napisanim na samom posjedovnom listu ili čak prema iskazu trećeg lica.

Iz tih razloga potkrale su se i u novom elaboratu mnoge greške, pa i ako su novi rasporedi zemljarine neosporno bolji od starih u pogledu saglasnosti sa faktičkim stanjem, ipak to ne odgovara onom trošku i trudu, koji je u taj posao uložen. I ne samo trudu koji je uložen, nego koji se svake godine ulaže od strane katastarskog osoblja, jer sve nastale promjene moraju se provoditi, pored ostalih djelova operata, još i kroz taj novi elaborat — kroz tabake uz posjedovne listove. Greške toga izlaganja pokazuju se tek posle godinu, dvije funkcionisanja novog poreskog zaduženja, kad stranke osjete te greške i dolaze, da mole ispravke. A pošto većina bosanskih seljaka plaća porez, ne interesujući se zašto plaća, većina greški ostaje duго neotkrivena. Iz tih razloga i rekoh, da su meni dobro poznati rezultati ovog izlaganja izvršenog u nekoliko opština.

Druga greška ovakvog izlaganja, je, što cjela akcija zavisi od uvidavnosti i dobre volje opštinskih pretsjednika, opštine sve finansiraju i to vanbudžetskim sredstvima, te moraju kupiti od seljaka specijalni neslužbeni prirez u tu svrhu. Najbolji dokaz nepogodnosti takvog postupka je i to, što se od sadašnje teritorije ove Uprave, koja obuhvata 6 upravnih opština uspeo provesti to izlaganje samo u 2 upravne opštine.

Na osnovu svega izloženog mišljenja sam, da je sama ideja kol. Vukovojca najrealnija, najcelishodnija i praktički jeftino izvodljiva, samo sa drugom procedurom.

Provjedba cjelog posla nebi se ni u kom slučaju smjela povjeriti nestručnom osoblju, nego samo stručnjacima-geometrima, koji bi to i brže i mnogo tačnije proveli. Pa i ako ne bi vršili konstatacije sa premjeravanjem radi hitnosti posla i raz-

nih zapreka u mnogo slučajeva, ali bi bar bili u stanju identifikovati svaku parcelu pomoću mapa, a po potrebi i na licu mjesta.

Nadalje suvišni su posebni tabaci za svaki posjedovni list, bez obzira da li sadržina njegova odgovara faktičnom stanju ili ne. Dovoljno je samo one posjedovne listove, za koje se izlaganjem ustanovi da sada ne odgovaraju faktičkom stanju unijeti u t. zv. „Posjedovni popis” — knjigu, koja je i do sada u ovim krajevima služila za privremeni raspis poreza i pomoću toga „Posjedovnog Popisa” izvršiti raspis poreza na one, koji faktički drže zemlju. Pri tome bi se faktički posjednici upisivali olovkom u posjedovnim listovima u rubrici „Primjedba” pored svake parcele, kako je to i dosada praktikovano.

Pošto bi se sve to provodilo privremeno, time se niukoliko nebi poremetila saglasnost sa zemljišnom knjigom, bar onakva, kakva je sad. Definitivne promjene bi se i dalje provodile kroz kat. operat samo po sudskim odlukama.

Iz Posjed. popisa bi se podaci unosili u raspored zemljarine, te bi se u rubr. 5 rasporeda zemljarine stavljalo broj posjedovnog lista kroz broj stavke posjedovnog popisa u obliku razlomka, kako je to i prije radeno, te bi otpalo ono pisanje idealnih dijelova pored broja pos. lista u obliku razlomka ili sa riječi „iz” kako kol. Vukovojac predlaže.

Ukratko, ništa naročito novo, nego sve po dosadašnjoj praksi, kako je to i Pravilnik VII/II predvidio za ove krajeve, samo što bi se time provela temeljita revizija, koja je osnovana i na propisima Zakona o katastru i Pravilnika VII/II. Nikakovo naročito zaobilazanje zakonskih i pravilničkih propisa nije tu potrebno, niti bi bili potrebni specijalni amandmani ni propisi ali bi bilo neophodno potrebno za taj posao angažovati izvanredan broj geometara, kao i povećati broj kancelarijskih sila jer sa sadašnjim stanjem osoblja po upravama ne mogu se ni redovni poslovi na vrijeme svršavati, a kamo li preduzeti izvanredni.

Takvom saglasnošću sa faktičkim stanjem, katastar u ovim krajevima zadovoljio bi bar svoju fiskalnu svrhu, naravno ako bi se i nadalje održavala ta saglasnost.

Konačno u prilog budućem održavanju te saglasnosti ide i zadnje naredenje Ministarstva pravde Sreskim sudovima, doneto na intervenciju našeg Odeljenja, u koliko će se isto strogo primenjivati, da se u buduće ne smije dozvoljavati uknjižba prava vlasništva na idealne djelove, ako se faktički radi o kupoprodaji fizički označenog dijela, kako je to do sada kod zemlj. knj. prenosa u ovim krajevima praktikovano. Takav postupak kod prenosa vlasništva mnogo je doprineo sadašnjem nesređenom stanju i zemljišne knjige i katastarskog operata.

Hodžić Ejub,
geometar

U petom broju Geometarskog i geodetskog glasnika za 1937 iznosio sam u glavnim potezima iako nepotpuno usled slobodnog malog prostora u istom glasniku pitanje neslaganja katastra u bivšoj Bosni i Hercegovini.

Neobično mi je drago bilo, da se i mnogo uvaženi stariji kolega Stevan D. Vukovojac u broju 6 osvrnuo na ovaj članak i stavio nekoliko originalnih primedbi i predloga i ovom prilikom potaknut tim člankom, hteo bih da još nešto dodam svom članku iz broja 5.

Potpuno je istinito, da sam u članku u broju 5 izneo stvar nepotpuno iz prostih razloga, jer bi se o toj stvari mogla napisati debela knjiga, ali mi je bila više svrha, da se povede jednoč u zadnji čas računa o tome i da bi se to pitanje raspravilo kako kod kolega, tako i kod nadležnih. Istina je, da nije isto stanje samo na teritoriji bivše Bosne i Hercegovine, nego i na teritoriji bivše Vojvodine, Hrvatske i Slavonije, te o istoj stvari ilustruje prilike i članak u Zagrebačkom Jutarnjem listu od II/1-1938 na strani 7.

Potpuno je ispravno mišljenje, da je problem tako zamršen i težak, da ga jedno lice ne može jednim člankom od jednoč obuhvatiti i obraditi, jer svaki pojedinac je u svojoj praksi učio i spoznao u službi one stvari, koje je primetio na onoj teritoriji, na kojoj je službu vršio, a u kojoj je sasvim drugačiji istorijat katastra, drugačija tradicija u pogledu zemljišta kako sa verske strane, tako i sa strane običaja i života onog dela naše zemlje, na koji se ovo neslaganje odnosi.

Da se održi anketa preko Glasnika o toj stvari od strane iskusnih praktičara, bilo bi svakako korisno, ali mišljenja sam da bi najkorisnije bilo, da bi od strane nadležnih trebalo organizovati jedan sastanak od nekoliko iskusnih praktičara iz svih predela naše domovine, koji bi izneli svo svoje iskustvo po toj stvari i pronašli način, na koji bi se moglo izaći iz ovog zatvorenog kruga nemogućnosti održavanja katastra, koji se oseća kako sa poreske strane, tako i sa strane kolaboracije sa zemljišnim knjigama.

Kolega Vukovojac ne slaže se sa mojim mišljenjem, da se izvede kolacioniranje katastra i zemljišnih knjiga, jer je to navodno tehnički vrlo teško izvesti, da je to skupoceno i da vrednost primene dobivenog rezultata nije u skladu sa koštanjem toga postupka.

Ja opet tvrdim, da je to neminovna potreba i da to spada u red prvih radova potrebnih za saniranje neslaganja i o tom ću malo opširnije da iznesem svoje gledište.

Svaka uprava katastra dobiva godišnje od zemlj. knjižnih ureda (sudskih vlasti) po hiljadu, a neke uprave i više zaklju-

čaka, koje se odnose na definitivne promene, koje se imaju i u katastarskom operatu definitivno provesti i ako se te promene ne temelje na prijavnim arcima katastarskih uprava. Ako se kat. operat slaže sa zemlj. knjižnim, onda provadanje tih promena ide brzo i glatko, a ako se ne slaže, onda nekad ide 50—80% vremena neproaktivno na to, da se dovede kat. stanje u sklad sa zemlj. knjižnim, pa da se onda provede ta promena najavljena od zemlj. knj. ureda, koja se svakako uvek temelji na zemljišno-knjižnom stanju.

Obratno sasvim ista stvar stoji i sa prijavnim arcima. Ako se katast. stanje slaže sa zemlj. knjižnim onda prijavni arak može da se uzme u postupak od strane zemljišno-knjižnih ureda. a ako se ne slaže, onda ga je iluzorno i slati zemlj. knj. uredu, jer će ga zemlj. knj. ured stavivši primedbu na istom „Ne slaže se sa zemlj. knj. stanjem” vratiti kao bespredmetno katastarskoj upravi. Nadalje uopće kako se mogu uzimati u obzir promene na terenskom radu, ako se ne zna zemlj. knj. stanje i stranke ne pozovu, koje su vlasnice po zemlj. knj. stanju predmetnog zemljišta.

U upravi, koju vodim, imam 31 kat opštinu, te sam u 1937 godini uspeo da pored redovnog posla prekolacioniram 9 kat. opština i sravnim sa zemlj. knj. stanjem. Izradio sam za iste opštine nove spiskove parcela, sumarnike posedovnih listova, azbučni spisak posednika i raspored zemljarine. Za vreme kolacioniranja ustanovio sam mnoge formalne greške i neprovedene promene u zemlj. knjigama, te je i to otklonjeno, ali ustanovio sam na žalost činjenicu da se katast. stanje nije slagalo sa zemlj. knj. u toj meri, da se postotak kreće između 40—70%. Posle toga kolacioniranja učinio sam nešto slično kao i kolega Vukovojac. Podneo sam operat u kat. opštinu na izlaganje i ustanovio uživaocce po posedovnim listovima, ubeležio olovkom kod svake parcele uživaocce u primedbi posedovnog lista (ako je bilo potrebno, u koliko vlasnik na naslovnoj strani nije identičan sa uživaocem), sastavio posedovni popis, ako je bio potreban i na temelju toga izradio nove rasporede.

Sada sam postigao to, da sam pravedno porez razrezao, olakšao da se sa srazmerno kratko vreme provadaju promene najavljene od strane zemlj. knj. ureda, dobio mogućnost za sastavljanje prijavnih araka, koje će zemlj. knj. ured uzeti u postupak, jer se slaže sa zemlj. knj. stanjem i uopće se dobila mogućnost rasuđivanja na terenu, šta se slaže sa zemlj. knj. stanjem i katastrom i šta treba uzeti u rad i sastavljati prijavne arke, da se nesuglasica terena i zemlj. knjiga otkloni.

Bojao sam se i ja početka da zagazim u taj posao, koju bojazan i kolega Vukovojac izražava, ali sam stekao ipak iskustvo, da se to isplati i da se mnogo olakšava posao i u kancelariji, a da je samo na ovaj način i moguće kasnije sastavljati produktivne prijavne listove.

Naravno ne mora se odjednoč za sve kat. opštine izvršiti kolacioniranje, nego opštinu po opštinu, u koliko to redovan posao dozvoljava. Preporučio bih kolegama, da i oni izvrše kolacioniranje sa zemlj. knjigama bar za jednu kat. opštinu, ne stoga razloga da se uvere koliko će im lakši posao kasnije biti u gore navedenom smislu, nego da bi i oni svoja opažanja u tom radu mogli izneti i svojim predlozima i iskustvom koristiti i drugim kolegama.

Hteo bih još samo dobronamerno primetiti kolegi Vukovojcu, što on u svom članku tretira u glavnom pitanje oporezovanja i iznosi teškoće i mogućnost saniranja istih na originalan i svrsishodan način, ali sve s obzirom na oporezovanje, a ne obraća pažnju i glavnim uzrocima i razlozima koji su doveli do tog stanja. Mišljenja sam da bi isti postupak naveden u člancima Glasnika broj 6 iz 1937 imao jednostrani uspeh samo u pogledu oporezovanja, dok bi se neslaganje katastra i zemljišnih knjiga sa fактиčnim stanjem i dalje produžilo.

Stojim na stanovištu, da bi trebalo zato pristupiti jednom radikalnom sredstvu i pronaći načina za jednostavnije i svrsishodnije uklanjanje neslaganja između fактиčnog stanja i stanja u katastru i zemljišnim knjigama, jer onda će to samo dovesti i do pravednog oporezovanja.

Ja se ne zanosim mnogo idejama novog premera u ovim krajevima, jer bi taj imao samo tehnički karakter, a da li bi taj bio moguć s obzirom na zemlj. knjige i terete u istim, a da se prije to stanje na drugi način ne reguliše, to je veliko pitanje. Od vrlo velike vrednosti bi bilo, kada bi koji od kolega, koji je radio na novom premeru oko Drine u srezu Zvorničkom, izneo svoja opažanja i iskustvo stečeno u tom pogledu.

Još jedanput napominjem, da bi već ozbiljno trebalo poveći računa i spasiti još što se spasiti daje, i da se ubrzanim tempom pristupi što prije saniranju u gore navedenom smislu, jer će dosadašnjim načinom konačno doći dotle, da ni katastar zemljišta ni zemljišne knjige neće više biti ono, što imaju da predstavljaju i neće imati praktične primene u životu.

НОВЕ КЊИГЕ

ДОЦЕНТ Н. А. БЛОХИН. Стереофотограметријско терестричко снимање. Москва, 1937. 382 стр., 202 сл. и 75 табл. Цена 76.50 К.

Фотограметријско снимање, нарочито у облику авионског снимања почело је да добива широко признање стручних кругова тек после свршетка светског рата и да нагло напредује у свом развјету. Ево што је писао још 1923 г. ге-